

رام - پانزدهم دی

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

پانزدهم دی

بختیاری‌ها پس از

فتح تهران

۱۵ در چنین روزی در سال ۱۱۹۸ برای نخستین بار رایزنی دولت انگلیس با شیخ‌نشینهای جنوب

ایران زمین آغاز شد و پس از پنج روز به عقد چند قرارداد همکاری منتهی شد. این بذر نحسی بود که به دست استعمار کاشته شد و پس از یک و نیم قرن باعث شد این سرزمینها به کشورهای کوچک و سرکوبگری دست‌نشانده تبدیل شوند.

روز یکشنبه پانزدهم دی ماه سال ۱۲۸۵ (۲۱ ذی‌قعدة ۱۳۲۴ق) سراج الدین جبل عاملی موسوی که از مشروطه‌خواهان بنام بود نخستین شماره از روزنامه‌ی انجمن مقدس ملی اصفهان را منتشر کرد. این روزنامه تا ۷۸ شماره انتشار یافت و سخنگوی جبهه‌ی مشروطه‌خواهان در جنوب کشور بود. دو سال بعد که محمدعلی شاه کودتا کرد و مجلس را به توپ بست، در همین روز به سال ۱۳۷۸ نجفقلی خان صمصام السلطنه بختیاری با سه هزار نفر سوار بختیاری وارد اصفهان شد و پس از تصرف شهر امر به تشکیل انجمن مشروطه داد. اقبال الدوله حاکم مستبد اصفهان هم از ترس به قنصلگری انگلیس پناه برد. در همین روز مشیرالسلطنه که پس از بسته شدن مجلس مامور شده بود دولتی تازه تشکیل دهد وزیران تازه‌اش را به محمدعلی شاه معرفی کرد که عبارت بودند از: مشیرالسلطنه صدراعظم و وزیر داخله، میرزا جوادخان سعدالدوله وزیر

خارجه، حسین پاشا خان امیربهدادر وزیر جنگ، میرزا محمدعلی قوام الدوله وزیر مالیه، نظام الملک وزیر عدلیه، مخبرالدوله وزیر پست و تلگراف، مهندس الممالک وزیر فوائد عامه، مفاخر الملک وزیر تجارت، و مهندس الممالک سرپرست وزارت اوقاف و معارف.

در سال ۱۲۹۰ امان الله میرزا ضیاءالدوله که در کنسولگری انگلیس در تبریز متحصن شده بود با اسلحه گرم خودکشی کرد. در همین روز به پیشنهاد هیئت وزیران و فرمان ناصرالملک نایب السلطنه مسیومرنارد بلژیکی رئیس کل گمرک ایران به جای مورگان شوستر امریکایی موقتاً به مقام خزانه‌داری کل تعیین شد. شش سال بعد در ۱۲۹۶ همزمان با استقرار قوای بلشویک در روسیه و آغاز جنگ داخلی در این کشور تروتسکی طرح تخلیه ایران از نیروهای روسی و ترکی را ارائه کرد. در ۱۳۱۲ سید حسن تقی‌زاده به سمت وزیر مختار ایران در فرانسه منصوب شد. در همین روز به سال ۱۳۲۴ خبرگزاری بی بی سی اعلام کرد که هیأتی متشکل از روسها و انگلیسی‌ها و آمریکایی‌ها درباره‌ی اشغال آذربایجان به دست قوای شوروی تصمیم خواهند گرفت و این به معنای تضعیف دولت حکیمی بود که نماینده‌ی ایران بود و در این بحثها به بازی گرفته نشده بود. با این همه در نهایت همه‌ی این خیزابها فرو نشست و حدود نیم قرن بعد نه آذربایجان از ایران کنده شده بود و نه شوروی به جای مانده بود. در چنین روزی به سال ۱۳۷۰ سربازان ارتش گرجستان وارد شهر تسخینوالی در اوستیای جنوبی شدند و جنگ در این منطقه آغاز شد (تصویر زیر).

مرگ شارل کچل

ادوارد اعترافگر

در پانزدهم دی ماه سال ۴۴۵ هجری خورشیدی ادوارد اعترافگر آخرین حکمران آنگلو ساکسون

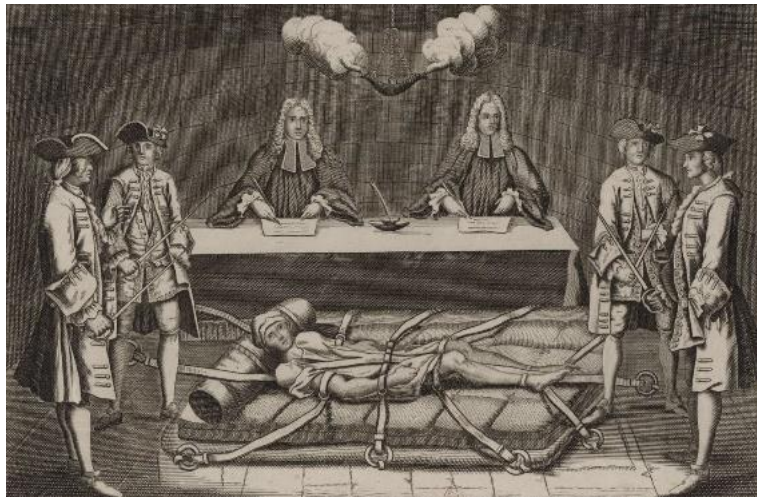
انگلستان بدون این که فرزند و ولیعهدی داشته باشد درگذشت. بحران جانشینی ای که به دنبال آن پیش آمد

ورود ویلیام فاتح و تسخیر انگلستان به دست نورمن ها را رقم زد. در ۸۵۶ شارل کچل در نبرد نانسی کشته

شد و به این ترتیب بورگوندی به بخشی از کشور فرانسه تبدیل شد. در ۱۲۹۸ حزب کارگران آلمان که بعدتر

به حزب نازی تغییر نام داد، تاسیس شد و در ۱۳۴۷ با به قدرت رسیدن الکساندر دوپچک جنبش بهار پراگ

آغاز شد و به شورش مردم بر استیلای کمونیستها منتهی شد.

محاكمه و شکنجه‌ی

روبر فرانسوا دامین

پانزدهم دی ماه در ضمن تقارنی دارد با مجازاته‌های خشن و اغلب بیدادگرانه در اروپا. در چنین روزی

به سال ۹۰۶ هجری خورشیدی فلیکس مانتس رهبر آناپتیست‌ها در زوریخ به جرم کفر و بدعت با روش

خفه کردن در آب اعدام شد. در ۱۱۳۶ روبر فرانسوا دامین سوءقصدی ناموفق به جان لویی پانزدهم شاه

فرانسه انجام داد. او را دستگیر کردند و پس از شکنجه‌هایی هولناک بر اساس قانون فرانسه با بستن دست و

پایش به چهار اسب و کشیدن آن از چهار طرف بدنش را تکه تکه کردند. در ۱۱۶۰ هم بندیکت آرنولد سردار

بریتانیایی در جریان نبرد با استقلال‌طلبان آمریکایی شهر ریچموند در ویرجینیا را در آتش سوزاند و در نهایت

در ۱۲۷۴ آلفرد دریفوس در فرانسه به جرم واهی خیانت به کشور و جاسوسی به حبس ابد محکوم شد.

کارت عضویت آدولف هیتلر در حزب نازی

اپرای پاله گارنیه

این روز با چند رخداد فرهنگی و فنی هم مصادف بوده است. در ۱۲۵۴ پاله گارنیه که یکی از

زیباترین و مشهورترین سالنهای اپرای جهان بود در پاریس گشایش یافت، در ۱۲۹۳ شرکت فورد ساعت

کاری در کارخانه‌هایش را به روزی هشت ساعت کاهش داد، و در ۱۳۲۳ روزنامه‌ی دیلی میل اولین روزنامه‌ای

بود که در هر دو سوی اقیانوس آتلانتیک توزیع می‌شد.

الیزابت ملکه‌ی روسیه

سکه‌های معتصم

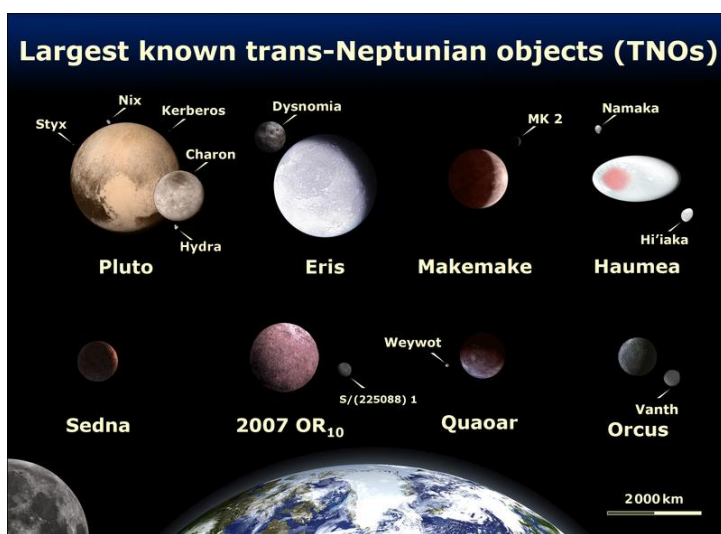

کاترین د مدیچی

در ۱۳۳۲ نمایشنامه‌ی در انتظار گودو اثر ساموئل بکت برای نخستین بار اجرا شد. در ۱۳۵۱ ریچارد

نیکسون فرمان ساخت شاتل فضایی را صادر کرد و در ۱۳۸۴ سیاره‌ی اریس که از نظر اندازه دومین سیاره‌ی

کوتوله‌ی منظومه‌ی خورشیدی است کشف شد (تصویر زیر).

در میان اهالی ایران زمین این نامداران در پانزدهم دی زاده شده‌اند: شاه جهان گورکانی فرمانروای

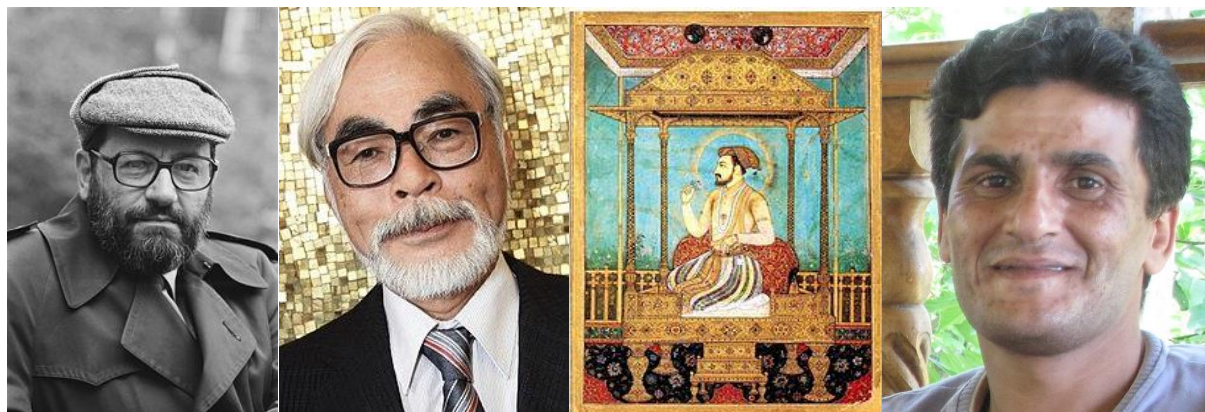
هند (۹۷۱)، محمد علی میرزا دولتشاهی پسر فتحعلی‌شاه و فاتح عراق (۱۱۶۷)، سلطان مسعود میرزا

ظل‌السلطان پسر ناصرالدین شاه (۱۲۲۸)، ذوالفقار علی بوتو نخست وزیر پاکستان (۱۳۰۷)، محمد جواد

شریعت طالخنونچه ادیب و قرآن‌پژوه (۱۳۱۵)، و علی اکبر یاغی تبار (۱۳۵۸) شاعر معاصر. معتصم خلیفه‌ی

عباسی و قاتل بابک خرم‌دین (۲۲۱)، شریعت سنگلجی (۱۳۲۲)، جلال‌الدین فقیه ایمانی (۱۳۸۶)، و سیروس

غنی حقوق‌دان و تاریخ‌پژوه ایرانی (۱۳۹۴) هم در این روز درگذشته‌اند.

اومبرتو اکو

هیائو میازاکی

شاه‌جهان گورکانی

علی اکبر یاغی تبار

این نامداران از سایر کشورها در پانزدهم دی‌ماه زاده شده‌اند: پیترو فیلیپو اسکارلاتی آهنگساز ایتالیایی

(۱۰۵۸)، ژان باتیست سی اقتصاددان فرانسوی (۱۱۴۶)، کنراد آدنائر صدراعظم آلمان غربی (۱۲۵۵)، اومبرتو

اکو نویسنده‌ی ایتالیایی (۱۳۱۱)، خوان کارلوس اول پادشاه اسپانیا (۱۳۱۷)، و هیائو میازاکی کارگردان فیلمهای

کارتونی ژاپنی (۱۳۲۰). کاترین دِ مدیچی همسر هانری دوم و ملکه‌ی فرانسه (۹۶۸)، الیزابت ملکه‌ی روسیه

(۱۱۴۱)، و ماکس بورن فیزیکدان آلمانی (۱۳۴۹) هم در این روز درگذشته‌اند.

ماکس بورن

ژان باتیست سی

کنراد آدنائر

ذوالفقار علی بوتو